

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Tentationes superandas esse, quonia[m] à Domino tentatione probamur.
Cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

& vitam spiritualem arripunt, vt ex tentationibus accidentibus fructum decerpant, quem certe colligent, si diligenter repugnent, & primo ingressui suggestionis obstant. Hoc enim habent spiritalia bella, inter alia multa temporalibus bellis nobiliora, quod in istis, licet probe resistas, forte tamen ab hoste potentiori vinceris; in illis vero nunquam diligens resistentia a victoria separatur, sed ipsum resistere, vincere est. Si autem initio tentationis non obstitimus, certam diabolus victoriam reportat de nobis. Vt enim Gregorius ait: Neque culpa ad opus prodire permittitur, si intus vbi nascitur, extinguitur. Si autem tentationi in corde nascenti festine non resistitur; hac eadem, qua nutritur, mora roboratur, & existens foris in operibus, vinci vix prauales, quia ipsam intus membrorum dominam mentem captiuam tenet. Tunc ergo o lector non dampnum, sed emolumentum, & maximum ex quavis tentatione consequeris, cum ei in ipso principio resistis. Animaduerte, quia in ipsa suggestione mali non alius quam diabolus tibi generis humani aduersarius alloquitur, cuius dolis obturandas esse aures Salomon manifeste proclamat, cum ait: Labiis suis intelligit inimicum, cum in corde tractauerit dolos. Quando submiseric vocem suam, ne crederis ei, quoniam septem nequitia sunt in corde illius. Et rursus: Non credas inimico tuo in aeternum; sicut enim aramentum aruginis nequitia illius: & si humiliatus vadat curuus, adiace animum tuum, & custodi te ab illo. Atque iterum: Annuens oculo fabricat iniqua, & nemo eum abiicit: in conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum, & super sermones tuos admirabitur, nouissimè autem peruertet os suum, & in verbis tuis dabit scandalum. His tribus admirandis sententiis, spiritus diuini sapientia nos edocet, quanta diligentia sunt primæ suggestioni aures obturanda. Si enim verbis mendacibus dolum cordis occulerit, si modestiam fingens, te sub bono pretextu moneat: si quasi opus exere factum omnem malitiæ aruginem depositisse affirmauerit: si in verbis humilitatem ostenderit: si dulcia & grata proposuerit: si vt magis decipiat tuam responsionem laudauerit, ne credas ei, quoniam plenus est septem nequitias, id est, omni nequitia, & coram supremo iudice peruertet os suum ex consiliatio accusator effectus, & ex verbis ac responsionibus tuis, quibus consensum expressisti, parabit in nouissimo die perniciem tuam. Si ita tentationi resistis, pro certo habet te ex illis nullum spirituale malum contraxisse, sed tua merita cumulasse. Si autem tentationes diligenter reiecte sunt meritorum instrumenta, non est cur earum molestiam impatienter fetas, quæ breuis existens aeternam iucunditatem efficiet.

Tentationes superandas esse, quoniam a Domino, tentatione probamur.

CAPVT III.

DICA MVN nunc, quæ nos ad tentationes superandas inuident, & ad fortiter resistendum calcar adiciant. Et quidem ea sunt, quibus milites huius sæculi solent ad procurandam victoriam incitari. Illi enim nihil non audent, vt victoria potiantur, si sciant se à suo rege probari, qui illos, vt ad magnam dignitatem euehat, periculis prius inimicorum exposuit. Si

aduersus hostes magnum odium concipiant, quia ab ipsis quondam spoliati & vulnerati fuerunt, ac eorum vilitatem agnoscant. Si regi, quem vnice amant, rem gratissimam se facturos arbitrentur. Si magnum sibi auxilium, & validissimos socios adesse ad hostes superandos aduertant. Si denique cumulatissima premia vincens destinata coniectent. Hæc omnia verissimè, & sine vlla ambiguitate possunt nos ad victoriam cuiusque tentationis irruentis accendere.

Vt autem à primo exordiamur, certum est hominem à Deo summo Rege, tentatione probari, vt fidelem, ac fortem inuentum ineffabili Sanctorum mercede coronet. Deus quidem neminem tetat, quasi ipse tentatione ad cognoscendas hominis vires indigeat; nec etiam tentat vt creaturam suam impensè dilectam, aut in peccatum impellat, aut tentatione in aliquod malum deiciat. Secundum quem intellectum Iacobus ait: Nemo, cum tentatur, dicat quoniam à Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est; ipse autem neminem tentat. Et hac ratione diabolus vocatur à Matthæo tentator, & ab Apostolo, dum ait: Mihi ad cognoscendum fidem vestram, ne forte tentauerit vos, is qui tentat. Quis namque credat Deum scientiarum Dominum, qui optime nouit figmentum nostrum, homines, ad eos cognoscendos probare: aut illum, qui non lætatur in perditione viuorum, illos ad decipulam, & ad casum tentatione contingere? At tentat Deus homines, ac tentationibus affligi permittit, tum vt ipsi se sciant, tum vt alij aliquos viros iustos Dei fideles seruos agnoscant: tum vt suorum errata puniat, tum vt illis coronam pareat, qua per omnem aeternitatem effulgeant. Atque iuxta hunc modum ille, qui à Iacobo intentator dicitur, in aliis Scripturæ locis tentator appellatur. Quare Moyses dixit ad populum: Nolite timere, vt enim probaret vos, venit Deus, & vt terror illius esset in vobis, & non peccaretis. Et iterum: Recordaberis cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum, vt affligeret te atque tentaret. Ac rursus: Tetat vos Dominus Deus vester, vt palam fiat, vt eum diligatis eum, an non. Et Gregorius ait: Sciendum vero quia aliquando nos aduersarius, aliquando autem conterit Deus. Ex contritione autem aduersarii à virtute defecimus; per contritionem vero Domini fracti, à vitis in virtute roboramur. Hanc contritionem Propheta prospexerat, cum dicebat: Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli conteres eos. In virga nos ferrea Dominus regit & conterit, quia dispensationis suæ forti reuerentia, cum nos interiori reficit, exteriori affligit. Nam quò virtutem carnis humiliat, intentionem spiritus exaltat. Merito ergo de Domino dicit sanctus Dauid: Qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum eius. Et apud Iaiam: Ego autem sum Dominus Deus tuus, qui conturbo mare, & intumescunt fluctus eius. Ipse enim est, qui aliquando cor nostrum tentatione conturbat, & ad gloriæ suam & vtilitatem nostram ferit, vt sanet, & humiliat, vt ad magnitudinè perfectionis traudeat. Quis dubitet ipsum secundum corpus quidem in puppi super cervicali dormientem, & secundum diuinitatem vigilantem, suam in mari tempestatem excitasse, vt discipuli ad ipsum accurrerent, & dormientis auxilium implorarent: vt etiam illos modicæ fidei argueret: & tandem vt sedato mari homines ad stuporem, & incredibilem admirationem moueret? Ita sæpe in nobis procellas tentationum venire permittit, & dum terramur, dormit; dum ploramus, rides; dum inuocamus, obstrudescit, vt defec-

Greg. 21. mor. 6. 7.

Prov. 26. 14. 25.

Ecclesi. 12. 10. 11.

Ecclesi. 27. 25. 26.

Iacob. 1. 13.

Matth. 4. 3. 1. Thessal. 3. 2. 5.

Sup. 1. 7. 13.

Exod. 20. 20.

Deuter. 8. 2.

Deut. 12. 9. Gregor. 7. mor. c. 7.

Psal. 2. 9.

Psal. 64. 7. 1. 51. 15.

Marc. 4. 38.

Etum nostra fidei cognoscamus, & vt opportunè liberati apud homines argumentum suæ gloriæ firmus.

Tentat ergo nos Dominus vt sciamus nos ipsos, saepe namque prosperis successibus cooperi dona Dei videmus, & nos ipsos non videmus, & ideo nosmetipsos ignoramus. Putamus nos Deo subiectos, prelaris obedientes & fratribus gratos, quoniam hæc & alia multa mirabilia gratia inundans, & contegens imbecillitatem nostram, operatur in nobis. Dicimus in abundantia nostra: Non mouebimur in æternum: & spiritu Domini saginati profitemur Domino; sicut Petrus Eucharistia refectus, quia & si oportuerit nos commori tibi, non te negabimus. Paulatim affuescimus faciem gratiæ, faciem nostram putare, & personam diuini auxilij operientem nos, vultum nostrum existimare, & sic alios tanta gratia carentes despiciamus, & in superbiam erigimur. Adsit ergo tentatio ac subtractio abundantis gratiæ, vt propriæ imbecillitati relictæ videamus quàm pusillanimes & miserissimi, & ad humilitatis sensum redeamus. Profectus noster, inquit Laurentius Iustinianus, per tentationes fit. Neque sibi innotescit quisque qualis sit, nisi tætarus: nec potest coronari, nisi vicerit, nec potest vincere, nisi certauerit, nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Ad magnam igitur vilitatem nostram exercitatio tentationum nobis impena est, vt non superbiat sanctitas, dū tentatur infirmitas: non tepescat virtus, non desit profectus, non diminuatur meritum: non amittatur gloriæ corona. Tentatio itaque veluti fenestra est, per quam dum nostra interiora conspiciamus, in humilitate continemur: & si in alis Domini speramus, at nullo modo in nostra imbecillitate confidimus.

Tentat etiam nos Dominus, vt homines nos viros iustos, & timoratos, & Deo fideles, & premio dignos cognoscant. Sic tentauit Dominus Abraham, ipsi vnigeniti filij interfectionem indicens, vt obediens & fidelis inuentus audiret: Nunc cognoui quod times Deum, & non pepercasti vnigenito filio tuo propter me. Quid est: Nunc cognoui? An Deus, qui semper omnia nouit solam fidelis Abrahæ obedientiam ignorabat, & propterea fuit imposito præcepto mortis filij probandus? Nequaquam. Sed, nunc cognoui, ait, pro eo quod est, nunc cognoscere omnibus feci timorem tuum, & obedientiam erga me, propter quã dignus es ingenti premio coronari. Excipe Chrysofomum verba ista interpretantem. Quid igitur Ignorabatne ante hoc iusti virtutem, & nunc cognouit omnium Dominus? Non hoc inquit, dicens, nunc ipse cognoui. Sed quid dicere vult? Nunc, inquit, omnibus declarasti, quomodo synecro timore Deū colas. Nam ego sciuī famulum meum. Quæ autem nunc à te facta sunt, in doctrinam sunt, tam presentibus quàm futuris. Sic prorsus saepe tentamur à Domino ad doctrinam bonorum, & damnationem impiorum. Ad doctrinam quidem bonorum, vt exemplo nostro ad tentationes varias sustinendas, & dæmonem vincendum animentur. Quare de iusto Tobia dicitur: Hanc tentationem ideo permisit Dominus venire illi, vt posteris daretur exemplum patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Ad damnationem verò malorum, quos tentatione victos, & in peccatum lapsos, Dominus ostensione bonorum viles, & infideles fuisse monstrabit. Nam si tu in extremo iudicio appetitum ambitionis magnum fuisse conueratis, aut carnem tuam indomitam fuisse causetis, Dominus innumeros iustorum greges ostendet, similibus tentationibus ambitionis carnisque pulsatos, qui strenuè vicerunt, & modestiam & castitatem seruauerunt. Et

quia tu gratia adiutus non resististi, & dæmonem te pellicientem non reieicisti annuentibus hominibus vniuersis, & iudice ita decernente damnaberis.

Tentat deinde nos Dominus, vt antiqua aut noua peccata castiget. Nam si pœna culpam punit, quæ iustior delictorum pœna excogitari potuit, quàm ea, quæ nos ad peccatum impellens nec deicere valens, simul & non admissa proficit, & tangens ac pulsans affligit? Sæpe diuina miseratio, inquit Gregorius, quos prodire in effractionem illicitæ libertatis conspicit, obtectione prosperæ aduersitatis frangit, quatenus elisi discant, quàm reprobæ erectione tumuerant: vt iam flagelli experimentis edomiti, quasi iumenta domestica, præceptorum loris mentis colla subiiciant, & vitæ præsentis itinere ad nutum prædictis pergant. Hæc ad punitionem peccatorum antiquorum pertinent, quibus etiam aliorum peccatorum, quæ perpetrari possent, impedimentum obicitur. At tentatio non iam liberet audita, sed quasi violenter ingesta, sua molestia excoquit maculas, quas voluntariè & granatim admulimus, & punit quod sponte fecimus, dum id ipsum nolentes & inuiti toleramus. Quàm magna punitio anime dilectrici castitatis infligitur, cum ei diabolus carnalia obicit, turpia ingerit, impudica proponit! Merito Paulus dixit, si forte vt Haymo putat, de motu libidinis loquebatur: Datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus Satanæ, qui me colaphizat: nescio enim an sit alapa motu libidinis ignominiosior, aut colaphus impotuntior. Quàm ingenti pœna anima mansuetudinis aut humilitatis amatrix percellitur, cum ad vindictã, aut ad ambitionem, & primarum sedium amorè incitatur. Quam suasionem ita audit, ac si diaboli verba, eam ad sui adorationem hortantem auscultaret. Est itaque saepe tentatio à Domino permissa, quasi flagellum, quod nos percutit, vt à præteritis peccatis purget, & in Deum admissas à nobis iniquitates vindicet.

Tentat demum nos Dominus, vt abundantissimam gloriam pro victoria concedat, & pulcherrimam coronã in cœtu Beatorum pareat. Si enim non coronabitur, nisi qui legitime certauerit, non solum iuste, verum & misericorditer nobis offeruntur certamina, vt in statuto tempore coronemur. Quod significat Ecclesiasticus, dum Dei erga iustum prouidentiam exponit: Timorem, inquit, & metum, & probationem inducet super illum, & cruciabit illum in tribulatione doctrinæ suæ, donec tenet eum in cogitationibus suis. Ac si diceret: Iustum Dominus timore concutit, metu & anxietate pulsat pœnæ, & iudicij venturi probatione immissa eius fidelitatem examinat, doctrinã, id est legis carni contraria poscentis tribulatione discruciat, & tentat eum iuxta abditas cogitationes, & iudicia prouidentie suæ. Hæc autem quo fine? Et credat, inquit, anime illius. Probat inquam, & tentat, vt se credat illi, vt in vase icibus tentationum probato thesaurum felicitatis recondat, & seipsum præmium tentatæ virtuti constituat. Tentatio itaque est framea Dei, de qua dictum est per Zachariam: Framea suscitare super pastorem meum, & super virum coherentem mihi; qua Dominus virum iustum sibi charitate iunctum percudit, vt sanet; vulnerat, vt medeat: affligit, vt post afflictionem fideliter sustentatam, immensum gloriæ pondus attribuat. Quod & inferius clarissime patefecit, dicens: Et vram eos sicut vritur argentum, & probabo eos, sicut probatur aurum. Si autem quaras, quis sit tantæ tribulationis finis? Subiungit: Ipse vocabit nomen meum, &

Psal. 29. 7.

Marci 14. 31.

Iusti. in ligno virt. tract. de sp. c. 4.

Gen. 22. 12.

Chrysof. hom. 47. in Genes.

Tobia. 3. 12.

Greg. 10. mor. c. 10.

Haymo in 72. 2. Cor. 12. 7.

2. Tim. 2. 5.

Ecclesi. 4. 19.

Zachar. 13. 7.

ibid. n. 9.

ego exaudiam eum. Dicam: Populus meus es; Et ipse dicet: Dominus Deus meus.]

Si ob istas causas à Domino tentatione percutimur, & praeliandi occasione probamur; quis non animaduertat quàm gloriosum sit aduersariis repugnare, tentationes vincere, & nomen victorum obtinere: An non solet rex germanum fratrem, quem vnice diligit, ad bellum mittere, & ducem magnæ cuiusdam expeditionis facere, vt ex hostibus victoriam reportans, diuitias sibi pareat, & regnum aliquod adipiscatur, vt etiam regnet, qui dignus est regno, & ex regia est stirpe progenitus: Ita, ô iuste, cum tentaris, cum à diabolo ad malum impelleris, cum tribulationibus à Domino immixtis affligeris, debes cogitare, quod te Christus frater natu maior, ac Rex potentissimus ad bellum exuscitat, & occasionem pugnandi proponit, vt vincens, diuitias & nomen tibi compares, & regnum æternum assequaris. Ne tentationem, infelicitatem, sed foelicitatis occasionem putes, ne excors factus aut turpiter fugias, aut viliter cadas, sed magis resistas, & vincas vt Christus frater, ac Dominus tuus decernendæ coronæ causam habeat, & ad perfectam virtutem, ac regnum illi designatum promoueat. Hostes olim fortes erant, sed nunc imbecilles sunt, quorum robur Dominus fregit; à quibus arma in quibus confidebant, abstulit, & ludibrio expositos, ac ligatos dimisit. Vide [dæmones] ligatos, qui nec porcos quidem sine iussu Domini audent attingere. [Si eritis nos, (inquiunt) mitte nos in gregem porcorum.] Vide ligatos, siquidem, quod ad hominum tentationem attinet, nec latum vnguem à Domini voluntate discedunt. Satan enim lobum ad tentandum expetiit, & audiens. Ecce vniuersa, quæ habet, in manu tua sunt tantum, in eum ne extendas manum tuam: [solam eius substantiam dissipauit, illi verò nihil mali intulit. Postea verò ampliorem facultatem efflagitans, & audiens: Ecce in manu tua est, veruntamen animam illius serua,] vitam quidem sibi denegatam non abstulit, & solam carnem plagis affixit. Si aduersarij ligati sunt, & ultra voluntatem Domini tentare nequeunt, qui fidelis cum sit, non patitur nos tentari supra id quod possumus; cur eos times, cur eorum impetum reformidas, quos liber, & bene protectus, ac munitus potes effingere?

Gedeon sanè victis Zebee & Salmana, ac bene ligatis, dixit Iether primogenito suo, vt surgeret, & interficeret eos.] Sic Dominus primum vicit aduersarios tuos, & caput eorum ligno suæ crucis confregit, & vinculis colligauit, postea verò, vt eos protearas atque conculces, tibi præcepit: Ne sis tu sicut ille filius Gedeonis, de quo inquit scriptura: Qui non eduxit gladium, timebat enim, quia adhuc puer erat. Numquid adhuc es spiritu infans? Numquid post tot annos non processisti in virum robustum? Numquid à Domino ad victoriam vocatus, adhuc timebis, & te non filium Dei & fratrem Christi, sed filium illius primi parentis, qui à diabolo est victus, ostendes? Non ita sit, sed pugna, & vince, & aduersarium protere, hostem iride, diabolum virtute Christi animatus prosterne, & nomen & palmam victoris acquirito. Si Dominus tentat te, vt te ipsum agnoscas, nosce quidem te ipsum, & ob tuam infirmitatem & vilitatem contemne, sed tibi ipsi dissidens, atque in Deo tuo protectore confidens, hosti resistes. Et clama cum Paulo: Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos.] Ac si diceret: Spero quidem tentationes, & victor existo, non per meam virtutem, quæ nulla est, sed per virtutem eius,

A qui me diligens vincit in me. Si tentat te Dominus, vt apud alios tibi nomen iusti conciliet, & suo amore dignum ostendat, ne tu ab hoste deceptus in contrariam partem abeas, & in iniustitiam à iustitia deflectas. Iob sanè à Domino ante tentationem laudatus, & pugna ad probationem expositus, post tentationem Deum veracem prædicat, dum laude diuina dignus apparet. De quo dictum est: In omnibus his non peccauit Iob labijs suis.] Sic & tu vincendo, ac suasionibus dæmonis aurem obturando, Deum veracem, & te sua gratia iustum ac fidelem edicito. Ne si ad pugnam exiens, vt Deus in te glorificetur, hosti verò cedens, non illi gloriam, sed tibi ignominiam & mortem asciskas. Si tentat te Dominus, vt tua peccata puniat, resistas necesse est; si enim non resistas, tentatio tua non pro pristinis satisfaciatur vt pœna, sed te denuo fœdauit vt culpa. Et certè miserimus eris, qui balneo te inficis, lotionem contaminas, & pecunia ad solutionem debitorum tibi data, noua debita contrahis, nouas obligationes coëmis. Nonne miserimus fuit ille filius prodigus, qui accepta paterna substantia, quæ sibi contigerat, consumpsit eam viuendo luxuriosè? Sed tentatio non minus, quàm consolatio substantia tua est, qua fideliter sustentata, debes patientiam lucrari, & æternum regnum promereri. Noli eam negligenter prodigere, quod utique facis, cum tentationi succumbis, & aduersario tentanti non resistis. Si tandem Dominus tentat te, vt pro pugna, & victoria reddat præmij cœlestis coronam, ne pro modica pugna molestia requiem, & gaudium, & gloriam in perpetuum duraturam amittas. Moses Ægyptiorum diuitias contempsit, & Christi improprium illis proposuit, quia aspiciebat in remunerationem.] Dauid inclinauit cor suum ad faciendas iustificationes Domini propter retributionem.] Isachar vidit requiem quod esset bona, & tetra quod optima, & supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis seruiens; sic & tu oculos in remunerationem intende: retributionem aspice: requiem tibi promissam aduerte. Huius autem consideratione animatus, & desiderio placendi ei, qui te exponit tentationi, propter bonum tuum, ac tam pij patris amore succensus fortiter dimica, strenuè resiste, vt te agonotheta fidelem inueniat, & in hac vita dono perfectæ virtutis, in alia autem præmio æternitatis afficiat.

Iob 1.10.

Lucæ 15. n. 12.

Hebr. 11. 26.

Psal. 118. n. 112. Gen. 49 15.

Tentationibus resistendum, quia hostes nostros resistentiã prosterimus.

CAPVT IV.

RES esse nostræ salutis hostes, diabolus, mundum, & carnem, iam diximus, & licet non dixissemus, nullus in hac vita periculorum plena constitutus ignorat: quorum malitia & crudelitas debet nobis esse perspecta, vt aduersus eos odiù concipiamus, & pro aris & focis, (vt dicitur) non negligenter cum illis, sed gnauiter ac fortiter decertemus. Ac primum, odium diaboli & audaciã in nos quis poterit explicare: Ab ipso enim humani generis exordio ipsū persequi, decicere, & spoliare decreuit. Quare loquedi cū prima muliere occasione nactus, statim eã tentatione

aggessus